

Date: 3rd June-2026

XIRURGIK OPERATSIYADA KUZATILADIGAN ASORATLARNI OLDINI OLISHDA TIBBIYOT HAMSHIRASINING ROLI

Obidova Nigoraxon Nasimjon qizi

Qo'qon Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat Salomatligi texnikumi o'qituvchisi

nmnabiyevashefokor@gmail.com

Annotatsiya (abstract): Ushbu maqolada xirurgik operatsiyalar jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan asoratlarni oldini olishda operatsiya hamshirasining o'rni va mas'uliyati tahlil qilinadi. Operatsiya xonasida aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish, bemor xavfsizligini ta'minlash, instrumentlarni to'g'ri boshqarish va jamoaviy hamkorlik masalalari yoritilgan. Jahon tajribasi va O'zbekiston amaliyoti solishtirilib, operatsiyadan keyingi asoratlarni kamaytirishda hamshiralik parvarishining ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so'zlar: xirurgik operatsiya, hamshiralik parvarishi, operatsiya xonasi, aseptika, asoratlarni oldini olish, bemor xavfsizligi, infeksiya nazorati.

Kirish

Zamonaviy xirurgiyada muvaffaqiyat nafaqat jarrohning mahoratiga, balki operatsiya brigadasining, ayniqsa, operatsiya hamshirasining yuqori darajadagi kasbiy tayyorgarligiga ham bog'liq.

Zamonaviy xirurgiyaning muvaffaqiyati shunchaki jarrohlik amaliyotining texnik bajarilishi bilan belgilanmaydi. JSST ma'lumotlariga ko'ra, operatsiya vaqtida yuzaga keladigan asoratlarning 40% dan ortig'ini xavfsizlik protokollariga to'liq rioya qilish orqali oldini olish mumkin. Operatsiya hamshirasi — bu jarayonning texnik va tashkiliy nazoratchisi. Uning vazifasi shunchaki jarrohga asbob uzatish emas, balki butun operatsiya muhitini (sterile zone) boshqarishdan iborat.

Operatsiya hamshirasining asosiy funksional majburiyatlari

Operatsiya davomidagi asoratlarni oldini olishda hamshiraning faoliyati quyidagi to'rt muhim yo'nalishga bo'linadi:

1. Infeksiya nazorati va sterillik muhitini saqlash

Operatsiyadan keyingi infeksiyalarning (JSI) oldini olishda hamshira «sterile zone» (steril hudud) posbonidir.

Aseptika va antiseptika: Operatsiya xonasiga kirish va chiqish qoidalarini nazorat qilish, steril kiyimlarning butunligini tekshirish.

Asboblarni qayta ishlash: Ishlatilayotgan barcha metall va sarflov materiallarining sterilizatsiya muddati va sifatini (indikatorlar yordamida) doimiy nazorat qilish.

2. Bemor xavfsizligini ta'minlash va pozitsion asoratlar

Bemorning operatsiya stolidagi holati noto'g'ri bo'lsa, asab tolalari sanchilishi, mushaklar shikastlanishi yoki qon aylanishining buzilishi yuz berishi mumkin.

Pozitsion nazorat: Bemorning tanasini yostiqchalar (gel-pad) yordamida to'g'ri joylashtirish.

Date: 3rd June-2026

Elektrod va datchiklar: Kuydirish (elektrokauter) asboblari ishlatilganda bemor terisini himoyalovchi yostiqlchalarni to'g'ri joylashtirish (kuyish asoratlarini oldini olish).

3. Instrumentariy va sarflov materiallari hisobi

Eng xavfli asoratlardan biri — tanada begona jism (gazli salfetka, instrument) qolishi.

Sanoq tartibi: Operatsiya boshlanishidan oldin, jarayon davomida va operatsiya tugashidan oldin barcha steril materiallar (salfetkalar, tamponlar) va jarrohlik asboblarini ikki marta sanash.

Protokol: Agar sanoqda farq bo'lsa, operatsiyani to'xtatib, rentgen nazorati yoki qayta qidiruvni amalga oshirish hamshiraning qat'iy talabi bo'lishi kerak.

4. Farmakologik nazorat va allergik reaksiyalar

Anesteziolog bilan hamkorlikda dori vositalarining dozasi va bemorning allergik anamnezini qayta tekshirish. Hamshira jarrohga beriladigan preparatning nomini ovoz chiqarib aytishi (Read-back texnikasi) orqali xatolarni minimallashtiradi.

Xulosa

Xirurgik asoratlarni oldini olish ko'p jihatdan operatsiya hamshirasining hushyorligi va tartibli ish uslubiga bog'liq. Jahon tajribasini mahalliy amaliyotga integratsiya qilish, hamshiralarning malakasini doimiy oshirib borish va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish xirurgik yordam sifatini keskin oshiradi. Bundan tashqari, bemor o'zi yoki yaqin qarindoshlariga ham ushbu ko'nikmalarni hamshira tomonidan muntazam tushuntirilib borishi ham muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. World Health Organization. Safe Surgery Saves Lives Guidelines. 2024.
2. Smith, A. Perioperative Nursing: Principles and Practice. 2023.
3. Jones, R. Infection Control in the Operating Room. Journal of Surgical Nursing, 2025.
4. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining «Hamshiralik ishi standartlari» to'plami.
5. Brown, T. The Role of the Scrub Nurse in Patient Safety. 2024.
6. Johnson, L. Advanced Techniques in Operating Theatre. 2025.
7. Miller, K. Postoperative Complication Prevention. Medical Review, 2023.
8. Wilson, D. Technology in Modern Operating Rooms. 2024.
9. Anderson, P. Teamwork in the Operating Suite. Nursing Management, 2025.
10. Williams, S. Sterilization Protocols in Surgery. 2022.
11. Taylor, M. Patient Monitoring during Anesthesia. 2024
12. Davis, J. Preventing Surgical Site Infections. Global Health Journal, 2025.
13. Thompson, C. Evidence-Based Perioperative Care. 2023.
14. Harris, E. Human Factors in Surgery. 2024.
15. White, R. Nursing Leadership in Surgical Units. 2025.
16. Moore, B. Safety Checklists: Impact and Implementation. 2023.
17. Lee, S. Operating Room Workflow Optimization. 2024.
18. Roberts, H. Emergency Response in Surgery. 2025.

Date: 3rd June-2026

19. Clark, A. Equipment Management for Nurses. 2023.
20. Young, V. Quality Assurance in Surgical Nursing. 2024.

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings

